

Medzinárodná vedecká konferencia

PRACOVNÁ MIGRÁCIA A JEJ KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ KONTEXTY

16. a 17. jún 2026 v Nitre

ZBORNÍK ABSTRAKTOV

Hlavný organizátor:

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Spoluorganizátor:

Ústav sociológie, Fakulta sociálnych vied Sliezskej univerzity v Katoviciach (Poľsko)

Vedecký výbor konferencie:

Doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD. – Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Prof. PhDr. Boris Michalík, PhD. – Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Doc. PhDr. Monika Štrbová, PhD. – Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Dr. Rafał Cekiera, Prof. UŚ – Ústav sociológie, Fakulta sociálnych vied Sliezskej univerzity v Katoviciach, Poľsko

Prof. Dr. Daniela Marčoková – Oddelenie slovakistiky, Filozofická fakulta Univerzity v Novom Sade, Srbsko

Prof. PhDr. Alexandra Bitušíková, CSc. – Katedra sociológie a sociálnej antropológie, Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovensko

Doc. PhDr. Radoslav Štefančík, PhD. – Katedra interkultúrnej komunikácie, Fakulta aplikovaných jazykov, Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovensko

RNDr. Boris Divinský – nezávislý expert, Slovensko

Organizačný výbor konferencie:

Doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.

Prof. Mgr. Miroslav Ballay, PhD.

Doc. PhDr. Monika Štrbová, PhD.

PhDr. Michal Kurpaš, PhD.

PhDr. Katarína Kompasová, PhD.

PhDr. Roman Zima, PhD.

Mgr. Jana Sollárová

Mgr. Ljudmyla Trubinova

Mgr. Adam Slovák

Key speakers

doc. PhDr. Radoslav Štefančík, MPol., Ph.D.

Fakulta aplikovaných jazykov, Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovensko

Konštrukcia „ekonomického migranta“ v slovenskom verejnom diskurze

Príspevok analyzuje spôsoby, akými je výraz „ekonomický migrant“ konštruovaný v slovenskom verejnom priestore. Vychádza z predpokladu, že tento pojem nefunguje ako neutrálna kategória označujúca pracovných migrantov, ale ako sociálne a politicky podmienený konštrukt so schopnosťou formovať verejnú mienku i politické rozhodovanie. Cieľom príspevku je identifikovať dominantné významy, ktoré politickí aktéri pripisujú „ekonomickému migrantovi“, a popísať diskurzívne stratégie, prostredníctvom ktorých sa tieto významy vyjadrujú. Analýza ukáže, že tento výraz politici používajú na selektívne odlišovanie medzi „legálnou“ a „nelegálnou“ migráciou, často v kontexte sekuritizačných naratívov. Príspevok má ambíciu diskutovať otázku, či politickí aktéri reflektujú migračnú realitu, vrátane potrieb na domácom trhu práce.

The Construction of the “Economic Migrant” in Slovak Public Discourse

This paper analyzes the ways in which the term “economic migrant” is constructed in the Slovak public sphere. It is based on the assumption that this concept does not function as a neutral category denoting labor migrants, but rather as a socially and politically conditioned construct capable of shaping public opinion and political decision-making. The aim of the paper is to identify the dominant meanings that political actors attribute to the “economic migrant” and to describe the discursive strategies through which these meanings are expressed. The analysis will show that politicians use this term to selectively distinguish between “legal” and “illegal” migration, often in the context of securitization narratives. The paper aims to discuss whether political actors reflect the reality of migration, including the needs of the domestic labor market.

Pracovná migrácia v kontexte medzinárodnej ochrany v SR

Pracovná integrácia žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou predstavuje dôležitý aspekt ich začlenenia do spoločnosti v hostiteľskej krajine. V Slovenskej republike však táto problematika dlhodobo nepatrí medzi výrazné témy verejnej ani politickej diskusie, čo súvisí aj s relatívne nízkym počtom žiadateľov o medzinárodnú ochranu. Zároveň na Slovensku stále chýba komplexný a systematický prístup k integrácii tejto cieľovej skupiny, najmä v oblasti jej uplatnenia na trhu práce. Cieľom príspevku je poukázať na praktické problémy, s ktorými sa žiadatelia o azyl a osoby s medzinárodnou ochranou stretávajú pri snahe vstúpiť na slovenský pracovný trh. Príspevok sa zameriava najmä na bariéry súvisiace s administratívnymi postupmi, jazykovou bariérou, uznávaním kvalifikácie, dostupnosťou bývania či praktickými prekážkami pri zamestnávaní. Príspevok vychádza z kvalitatívnej analýzy administratívnych údajov Migračného úradu Ministerstva vnútra SR a z poznatkov z praxe sociálnych pracovníkov a integračných manažérov, ktorí s touto cieľovou skupinou dlhodobo pracujú. Hoci ide o relatívne malé počty osôb, analýza poukazuje na to, že mnohé problémy v oblasti pracovnej integrácie sa opakovane objavujú už niekoľko rokov. Zistenia naznačujú, že pretrvávanie týchto prekážok súvisí najmä s absenciou systematických integračných opatrení a nedostatočnou podporou pracovnej integrácie osôb s medzinárodnou ochranou v Slovenskej republike.

Labour Migration in the Context of International Protection in the Slovak Republic

Labour market integration of asylum seekers and beneficiaries of international protection represents an important aspect of their inclusion into the host society. In the Slovak Republic, however, this issue has long not been among the prominent topics of public or political debate, which is also related to the relatively low number of applicants for international protection. At the same time, Slovakia still lacks a comprehensive and systematic approach to the integration of this target group, particularly in the area of their participation in the labour market. The aim of this

contribution is to highlight the practical problems faced by asylum seekers and persons granted international protection when attempting to enter the Slovak labour market. The contribution focuses mainly on barriers related to administrative procedures, language barriers, recognition of qualifications, availability of housing, and other practical obstacles related to employment. The contribution is based on a qualitative analysis of administrative data from the Migration Office of the Ministry of the Interior of the Slovak Republic and on practical insights from social workers and integration managers who have long been working with this target group. Although the number of persons concerned is relatively small, the analysis shows that many of the problems related to labour market integration have been recurring for several years. The findings suggest that the persistence of these barriers is mainly related to the absence of systematic integration measures and insufficient institutional support for the labour market integration of persons with international protection in the Slovak Republic.

Sekcia 1/ Section 1:

INŠTITUCIONÁLNE A PRÁVNE RÁMCE MIGRÁCIE / INSTITUTIONAL AND LEGAL FRAMEWORKS OF MIGRATION

Mgr. Mário Juhaniak, LL.M.

Slovenská humanitná rada, Bratislava, Slovensko

Medzi legislatívou a praxou: Každodenné bariéry pracovnej migrácie na Slovensku

Príspevok vychádza zo skúseností poskytovania právnej pomoci cudzincom v mimovládnom sektore a zameriava sa na praktické prekážky, s ktorými sa pracovní migranti stretávajú pri získavaní víz a povolení na pobyt na účel zamestnania na Slovensku. Bude reflektovať nedávne legislatívne zmeny v oblasti zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín a ich vplyv na praktické fungovanie systému vstupu a pobytu, ktorý zostáva napriek zmenám administratívne náročný a ťažko prehľadný. Otázky prístupu pracovníkov z tretích krajín na slovenský trh práce sú v odbornej literatúre aj analytických výstupoch mimovládnych organizácií dlhodobo reflektované. Avšak vzhľadom na nedávne legislatívne zmeny zákona o pobyte cudzincov zatiaľ existuje len obmedzené množstvo dostupných zdrojov, ktoré by zachytávali praktické skúsenosti z jeho aplikácie. Medzi identifikované bariéry patrí najmä vysoká byrokratická náročnosť povoľovacích procesov a komplexnosť systému, v ktorom typ pracovného oprávnenia závisí od konkrétnej pracovnej pozície, ako aj obmedzená dostupnosť slovenských zastupiteľských úradov v krajinách pôvodu. Príspevok taktiež poukazuje na praktické dôsledky rozdielnych pracovných práv viazaných na jednotlivé typy pobytu. Jeho cieľom je prispieť k diskusi o efektívnosti súčasných mechanizmov pracovnej migrácie na Slovensku a identifikovať možné oblasti zlepšenia v administratívnej praxi a budúcej tvorbe verejných politík.

Between Legislation and Practice: Everyday Barriers to Labour Migration in Slovakia

Drawing on practical experience providing legal assistance to foreigners in the non-governmental sector, this paper examines the practical obstacles labour migrants face when obtaining visas and residence permits for employment purposes in Slovakia. It reflects on recent legislative amendments in the area of employment of third-country nationals and their impact on the practical functioning of the entry and residence system, which despite these changes remains administratively burdensome and difficult to navigate. Questions of access for third-country workers to the Slovak labour market have long been addressed in academic literature and analytical outputs of non-governmental organisations. However, given the recent amendments to the Act on Residence of Foreigners, only a limited number of sources are currently available that capture practical experience with its application. Key barriers identified include the considerable bureaucratic complexity of permit procedures and a fragmented system in which the type of work authorisation depends on the specific position sought, as well as the limited availability of Slovak diplomatic missions in countries of origin. The paper also highlights the practical consequences of differentiated work entitlements tied to individual residence permit types. It aims to contribute to the discussion on the effectiveness of current labour migration mechanisms in Slovakia and to identify possible areas for improvement in administrative practice and future public policy-making.

Mgr. Eva Miháliková a Mgr. Martin Štrbka

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, Bratislava, Slovensko

Analýza služieb, spolupráce a bariér v oblasti integrácie cudzincov na Slovensku

Príspevok prezentuje výsledky výskumu realizovaného v roku 2025, ktorý analyzuje stav integračných služieb, bariéry a úroveň spolupráce medzi kľúčovými aktérmi v SR. Výskum bol realizovaný formou pološtrukturovaných výskumných rozhovorov so zástupcami mimovládnych neziskových

organizácií, samospráv a štátnych inštitúcií. Od vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine v roku 2022 prešla oblasť integrácie cudzincov zásadnou transformáciou – od poskytovania ad-hoc humanitárnej pomoci k budovaniu štruktúr pre dlhodobé začleňovanie. Najčastejšie realizovanými integračnými službami v období výskumu boli poskytovanie informácií a rôznych typov poradenstva, tlmočenie, sprevádzanie a jazykové kurzy. Najväčší záujem bol o kurzy slovenského jazyka a právne poradenstvo. Hlavnými bariérami zostávajú absencia jasnej štátnej stratégie integrácie, absencia jednotného koordinačného orgánu a nestabilita financovania. Ďalšími sú nedostupnosť aktuálnych informácií na jednom mieste a problémy s rezerváciou termínu na oddeleniach cudzineckej polície. Viaceré bariéry sa spájajú aj s integráciou na trh práce a do škôl, prístupom k bývaniu a zdravotnej starostlivosti. Spolupráce medzi MNO, samosprávami a štátom sú považované za nevyhnutné pre efektívne a cielečné poskytovanie integračných služieb. Príkladom dobrej praxe spolupráce sú podporné centrá pre cudzincov zriadené samosprávami. Pre objektivitu informácií príspevok uvádza, že viaceré bariéry, zistené výskumom, boli štátnymi orgánmi potvrdené a reflektované a aktuálne sa pripravujú čiastkové kroky na ich vyriešenie. Úspešná integrácia si vyžaduje nielen čiastkové opatrenia rezortov, ale komplexnú štátnu politiku založenú na reálnych dátach, vzájomnej spolupráci a aktívnom zapojení samospráv a MNO ako primárnych aktérov v prvej línii.

Analysis of Services, Cooperation, and Barriers in the Field of Foreigner Integration in Slovakia

This paper presents the results of research conducted in 2025, analyzing the state of integration services, existing barriers, and the level of cooperation among key stakeholders in the Slovak Republic. The research was carried out through semi-structured interviews with representatives of non-governmental organizations (NGOs), local self-governments, and state institutions. Since the outbreak of the military conflict in Ukraine in 2022, the field of foreigner integration has undergone a fundamental transformation – shifting from the provision of ad-hoc humanitarian aid toward building structures for long-term inclusion. The most frequently provided integration services during the research period included the provision of information and various types of counseling, interpretation,

accompaniment, and language courses. The highest demand was recorded for Slovak language courses and legal counseling. The primary barriers remain the absence of a clear national integration strategy, the lack of a single coordinating body, and funding instability. Additional challenges include the unavailability of up-to-date information in a centralized location and difficulties with booking appointments at foreign police departments. Numerous barriers are also linked to labor market and school integration, as well as access to housing and healthcare. Cooperation between NGOs, local governments, and the state is considered essential for the effective and targeted provision of integration services. Support centers for foreigners established by local municipalities serve as an example of best practice in such cooperation. For the sake of objectivity, the paper notes that several barriers identified by the research have been acknowledged and reflected upon by state authorities, with partial steps currently being prepared to address them. Successful integration requires not only fragmented departmental measures but a comprehensive state policy based on real data, mutual cooperation, and the active involvement of local governments and NGOs as primary frontline actors.

JUDr. PhDr. Barbara Faktor Pavlíková, PhD.

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Slovensko

Potrební, no bariérami limitovaní: cudzinci na slovenskom trhu práce v kontexte právnej úpravy a jej implementácie do praxe

Príspevok sa zameriava na analýzu postavenia cudzincov na slovenskom trhu práce v kontexte pracovnej migrácie, so zvláštnym dôrazom na rozlíšenie medzi občanmi členských štátov Európskej únie a štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Osobitná pozornosť sa venuje aj cudzincom pochádzajúcim z nečlenských štátov, v ktorých žije významná časť zahraničných Slovákov a odkiaľ dlhodobo prichádza pracovná migrácia na Slovensko. Cieľom príspevku je mapovať a analyzovať aktuálne legislatívne rámce a administratívne procesy ovplyvňujúce vstup cudzincov na slovenský trh práce, najmä v oblasti pobytových a pracovných povolení, uznávania kvalifikácií a prepojenia migračného a pracovnoprávneho režimu. Príspevok

poukazuje na výrazné rozdiely v právnom postavení jednotlivých skupín cudzincov a identifikuje problematické aspekty existujúcej právnej úpravy, vrátane jej fragmentácie a administratívnej náročnosti. Osobitná časť príspevku sa venuje otázkam rovnosti zaobchádzania a potenciálnym diskriminačným rizikám vyplývajúcim z rozdielnych právnych režimov a aplikáčnej praxe. Na základe právnej analýzy príspevok formuluje odporúčania smerujúce k zefektívneniu legislatívnych a administratívnych procesov a k posilneniu ochrany princípu rovnosti v oblasti prístupu k zamestnaniu.

Needed, Yet Constrained by Barriers: Foreign Nationals on the Slovak Labour Market in the Context of Legal Regulation and Its Practical Implementation

This paper analyses the position of foreign nationals on the Slovak labour market in the context of labour migration, with a particular focus on the distinction between citizens of European Union Member States and third-country nationals. Special attention is also paid to foreign nationals originating from non-EU countries where significant Slovak diaspora communities reside and from which labour migration to Slovakia has traditionally been most prevalent. The aim of the paper is to map and analyse the current legislative frameworks and administrative processes affecting access to the Slovak labour market, in particular with regard to residence and work permits, the recognition of qualifications, and the interaction between migration law and labour law regimes. The paper highlights substantial differences in the legal status of individual groups of foreign nationals and identifies problematic aspects of the existing legal framework, including its fragmentation and administrative complexity. A specific part of the paper addresses issues of equal treatment and potential risks of discrimination arising from differentiated legal regimes and their practical application. Based on a legal analysis, the paper formulates recommendations aimed at increasing the efficiency of legislative and administrative processes and at strengthening the protection of the principle of equality in access to employment.

Mgr. Elena Gallo Kriglerová a Mgr. Alena Holka Chudžíková

Centrum pre výskum etnicity a kultúry v Bratislave, Slovensko

Navigácia v neistote: Mladí cudzinci v situácii NEET a bariéry ich integrácie na slovenský trh práce

Tento príspevok sa zameriava na situáciu mladých cudzincov na Slovensku, ktorí sa ocitajú alebo môžu ocitnúť v riziku NEET (Not in Employment, Education or Training). Vychádza z kvalitatívneho výskumu realizovaného Centrom pre výskum etnicity a kultúry v rokoch 2025–2026 v rámci projektu Perspektívy a potenciál mladých migrantov a migrantiek – rozvoj inkluzívneho systému podpory. Hoci slovenský trh práce vykazuje dopyt po pracovnej sile, mladí migranti zostávajú jednou z najzraniteľnejších skupín, ktorých potenciál je často nevyužitý v dôsledku kumulácie štrukturálnych bariér. Kľúčovým problémom je jazyková bariéra, ktorá nepredstavuje len komunikačný deficit, ale aj symbolickú hranicu obmedzujúcu prístup k informáciám, službám a stabilným pracovným príležitostiam. Nedostatok sociálneho kapitálu zároveň spôsobuje, že mladí cudzinci sa pri hľadaní práce spoliehajú najmä na vlastné siete, čo ich posúva do neformálnej a prekari-zovanej sféry. Významným faktorom je aj „dvojité zataženie“ – kombinácia školských povinností, práce a starostlivosti o rodinu, ktorá je obzvlášť výrazná u utečencov. Administratívne prekážky, najmä nostrifikácia a neistota pobytového statusu, vytvárajú byrokratický cyklus, ktorý obmedzuje slobodný výber profesijnej dráhy. Na trhu práce mladí migranti čelia aj tzv. experience gap – chýbajúcej praxi, ktorú si pre ekonomický tlak často nemôžu budovať legálnou cestou. Výsledkom je ich koncentrácia v nízkokvalifikovaných pozíciách, ktoré nezodpovedajú ich schopnostiam ani ambíciám. Príspevok uzatvára odporúčaniami pre systémovú podporu, najmä prostredníctvom Jednotných kontaktných miest pre mladých v situácii NEET, ktoré môžu zohrávať kľúčovú úlohu v prevencii sociálneho vylúčenia a podpore pracovnej integrácie mladých migrantov.

Navigating Uncertainty: Young Foreigners in the NEET Situation and Barriers to Their Integration into the Labor Market in Slovakia

This paper focuses on the situation of young foreigners in Slovakia who are at risk of becoming NEET (Not in Employment, Education, or Training) or

may find themselves in such a situation. It is based on qualitative research conducted by the Center for the Research of Ethnicity and Culture in 2025–2026 as part of the project “Perspectives and Potential of Young Migrants – Development of an Inclusive Support System.” Although the Slovak labor market shows a demand for labor, young migrants remain one of the most vulnerable groups, whose potential is often untapped due to the accumulation of structural barriers. A key problem is the language barrier, which represents not only a communication deficit but also a symbolic boundary limiting access to information, services, and stable job opportunities. At the same time, a lack of social capital means that young foreigners rely primarily on their own networks when looking for work, which pushes them into the informal and precarious labor market. Another significant factor is the “double burden” – the combination of school obligations, work, and family care, which is particularly pronounced among refugees. Administrative barriers, especially the recognition of foreign qualifications and uncertainty regarding residency status, create a bureaucratic cycle that limits the free choice of a career path. In the labor market, young migrants also face the so-called “experience gap” – a lack of practical experience that, due to economic pressure, they often cannot build through legal means. The result is their concentration in low-skilled positions that do not match their abilities or ambitions. The paper concludes with recommendations for systemic support, particularly through support centres for NEET youth, which can play a key role in preventing social exclusion and supporting the labor market integration of young migrants.

JUDr. Natália Schneiderová, LL.M., PhD.

Migračný úrad, Ministerstvo vnútra SR, Slovensko

Centrá služieb cudzincom ako nový model riadenia pracovnej migrácie na Slovensku: od fragmentovaného systému k integrovanému riešeniu

Slovenská republika sa v súčasnosti nachádza na križovatke v oblasti riadenia pracovnej migrácie. Hoci sú pravidlá vstupu a pobytu formálne regulované, prax odhaľuje hlboké systémové trhliny. Súčasný model naráža na bariéry v podobe inštitucionálnej fragmentácie, vysokej administratívnej záťaže a neprehľadnosti, ktorá z procesu legálnej migrácie vytvára pre

cudzincov aj zamestnávateľov nepredvídateľný labyrint. V kontexte akcelerujúcej globálnej súťaže o ľudský kapitál pritom prestáva byť rozhodujúcim faktorom len ekonomická sila štátu, ale kľúčovou konkurenčnou výhodou sa stáva kvalita, rýchlosť a zrozumiteľnosť verejných služieb. Tento príspevok analyzuje centrá služieb cudzincom ako inovatívny, prakticky orientovaný model riadenia migrácie, ktorý má ambíciu transformovať slovenský systém z reaktívneho na proaktívny. Centrá služieb cudzincom fungujú na princípe „one-stop-shop“, kde sa na jednom mieste koncentruje informačná, poradenská a koordinačná agenda. Tento model efektívne premostuje priepasť medzi rôznymi štátnymi orgánmi a zjednodušuje orientáciu v spleti byrokratických úkonov. Príspevok na základe empirických skúseností z praxe identifikuje kľúčové bariéry súčasného stavu – od duplicít v procesoch až po kritický nedostatok medziinštitucionálnej komunikácie. Osobitná pozornosť je venovaná kauzálnemu prepojeniu medzi kvalitou administratívneho servisu a schopnosťou krajiny nielen prilákať, ale aj dlhodobo udržať zahraničný talent, pričom predvídateľnosť štátnych postupov je pre talentovaného jednotlivca rovnako dôležitá ako kvalita pracovného miesta. V záverečnej časti príspevok načrtáva víziu digitálnej transformácie migračných služieb. Zdôrazňuje potenciál integrovaných platforiem, akou je vyvíjaná aplikácia map.app, pri znižovaní administratívnej záťaže a zvyšovaní transparentnosti. Ambíciou príspevku je nielen teoreticky opísať nový model, ale predovšetkým podnietiť odbornú diskusiu o prechode k funkčnému ekosystému, ktorý posilní odolnosť a konkurencieschopnosť Slovenskej republiky na globálnom trhu práce.

Centres of Services for Foreigners as a New Model for Managing Labour Migration in Slovakia: From a Fragmented System to an Integrated Solution

The Slovak Republic currently stands at a crossroads regarding labour migration management. While entry and residence rules are formally regulated, practice reveals deep systemic flaws. The current model faces barriers in the form of institutional fragmentation, high administrative burdens and a lack of transparency, transforming the legal migration process into an unpredictable labyrinth for both foreigners and employers. In the context of accelerating global competition for human capital, a state's economic strength is no longer the sole deciding factor;

instead, the quality, speed and clarity of public services are emerging as key competitive advantages. This paper analyses Centres of Services for Foreigners as an innovative, practice-oriented migration management model aiming to transform the Slovak system from a reactive to a proactive one. The Centres of Services for Foreigners operate on a „one-stop-shop“ principle, strategically integrating information, advisory and coordination agendas under one roof. This model effectively bridges the gap between various state authorities and simplifies navigation through a complex web of bureaucratic procedures. Drawing on empirical evidence from the field, the paper identifies key barriers in the current state – ranging from process duplications to a critical lack of inter-institutional communication. Special attention is given to the causal link between the quality of administrative services and the country's ability to not only attract but also retain foreign talent in the long term. The author argues that for a talented individual, the predictability of state procedures is just as vital as the quality of the job itself. In its concluding section, the paper outlines a vision for the digital transformation of migration services. It highlights the potential of integrated platforms, such as the map.app application currently under development, in reducing administrative burdens and increasing transparency. The ambition of this paper is not only to theoretically describe a new model but, above all, to stimulate expert discussion on transitioning toward a functional ecosystem that will strengthen the resilience and competitiveness of the Slovak Republic in the global labour market.

Sekcia 2 / Section 2:

REFLEXIA VOJNOVÉHO KONFLIKTU NA UKRAJINE / REFLECTION ON THE WAR CONFLICT IN UKRAINE

Mgr. Štefan Ižák, PhD.

Katedra etnológie a mimoeurópskych štúdií, Univerzita sv. Cyrila a Metoda
v Trnave, Slovensko

Vplyv ruskej invázie na Ukrajinu na migračné procesy Slovákov Zakarpatska

Cieľom tejto práce je preskúmať vplyv rozsiahlej ruskej invázie na Ukrajinu na migračné procesy zakarpatských Slovákov. Emigrácia Slovákov zo Zakarpatska do zahraničia bola bežným javom už pred inváziou v roku 2022; predpokladáme však, že toto rozsiahle externé narušenie ukrajinskej spoločnosti zmenilo niekoľko aspektov týchto procesov. Zistenia práce sú založené na materiáli zozbieranom prostredníctvom terénneho výskumu vykonaného vo viacerých lokalitách obývaných Sloákmi v Zakarpatsku. Náš výskum ukazuje, že invázia urýchlila emigráciu Slovákov do zahraničia (najmä na Slovensko), čiastočne zmenila motiváciu emigrácie a ovplyvnila transnacionálne vzťahy medzi migrantmi a ich príbuznými na Ukrajine.

The Impact of the Russian invasion of Ukraine on the Migration Processes of Slovaks of Transcarpathia

The aim of this paper is to examine the impact of the Russian full-scale invasion of Ukraine on the migration processes of Transcarpathian Slovaks. Emigration of Slovaks from Transcarpathia abroad had been a common phenomenon even before the invasion in 2022; however, we assume that this major external disruption to Ukrainian society has altered several aspects of these processes. The paper's findings are based on material collected through field research conducted in several Slovak-inhabited localities in Transcarpathia. Our research shows that the invasion accelerated the emigration of Slovaks abroad (mainly to Slovakia), partly changed the motivations for emigration, and affected transnational relations between migrants and their relatives in Ukraine.

Mgr. Liudmyla Trubínova

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Koncepcia domova a vízie budúcnosti ukrajinských migrantov na Slovensku

Posledné desaťročia výrazne zmenili migračnú situáciu na Slovensku. Počet prisťahovalcov každým rokom rastie, čo spôsobilo, že dnes už Slovensko nie je úplne vysťahovaleckou krajinou. Ukrajinci tradične predstavujú jednu z najvýznamnejších skupín prisťahovalcov na Slovensku. Po začatí ozbrojeného konfliktu na Ukrajine vo februári 2022 sa stali najpočetnejšou skupinou cudzincov v krajine. Niektorí z nich opúšťajú Slovensko a smerujú ďalej na západ, ale niektorí tu zostávajú a budujú si nový život. Štúdia skúma liminálnu fázu ukrajinských prisťahovalcov na Slovensku. Naším cieľom je zistiť ich individuálne koncepcie miesta, ktoré by mohli nazvať domovom a úlohu týchto predstáv v procese ich adaptácie a integrácie; bariéry, s ktorými sa stretávajú a nástroje na prekonanie týchto ťažkostí prechodného obdobia; následné vízie budúcnosti. Skúmame tiež zmeny v profesijnej kariére prisťahovalcov, administratívnych podmienkach, sociálnom, kultúrnom a ekonomickom živote po príchode na Slovensko a mieru ich vplyvu na ich pohľad na vlastné perspektívy do budúcnosti. Štúdia sa zameriava na ukrajinských pracovných migrantov a odídencov. Sledujeme názory ukrajinských prisťahovalcov v závislosti od viacerých premenných – veku, pohlavia, prítomnosti rodinných príslušníkov, ale najmä dĺžky ich pobytu na Slovensku, dôvodu príchodu do krajiny alebo ich pobytového statusu. V našom výskume používame štandardné etnografické kvalitatívne výskumné techniky, ako sú hĺbkové pološtruktúrované rozhovory a dotazníkový prieskum.

The Concept of Home and Visions of the Future among Ukrainian Migrants in Slovakia

The last few decades have significantly changed the migration situation in Slovakia. The number of immigrants is growing each year, indicating that Slovakia is no longer a country of emigration. Ukrainians are traditionally among the most significant immigrant groups in Slovakia.

After the outbreak of armed conflict in Ukraine in February 2022, they became the largest group of foreigners in the country. Some are leaving Slovakia and heading further west, while others are staying here and building a new life. The study examines the liminal phase of Ukrainian immigrants in Slovakia. Our goal is to identify their individual concepts of the place they could call home and the role of these concepts in the process of their adaptation and integration, the barriers they encounter, the tools to overcome these difficulties of the transitional period, and their subsequent visions of the future. We also examine changes in immigrants' professional careers, administrative conditions, and social, cultural, and economic life after their arrival in Slovakia, and the extent to which these changes influence their views of their future prospects. The study focuses on Ukrainian labour migrants and emigrants. We monitor the opinions of Ukrainian immigrants based on several variables – age, gender, presence of family members, and, especially, the length of their stay in Slovakia, the reason for their arrival in the country, or their residence status. In our research, we use standard ethnographic qualitative methods, including in-depth semi-structured interviews and a questionnaire survey.

Prof. Mgr. Miroslav Ballay, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Integrácia umením – umenie integrácie (podoby kultúrnych aktivít migrantov v Nitre a ich spoločenský dosah)

Autor sa v príspevku zaoberá významnými umeleckými aktivitami pracovných migrantov a odídencov z Ukrajiny v mesta Nitra, ktoré sú v mnohom prostriedkom ich adaptácie neraz na nové prostredie. Dominantná pozornosť je v ňom venovaná predovšetkým umeleckej tvorbe v oblasti hudby, divadla, literatúry a výtvarného umenia, predstavujúcej dôležitý faktor voľnočasovej realizácie ako aj prostriedkom seba vyjadrenia, reflexie spracovávania traum i prekonávania bariér začlenenia sa do spoločnosti. Autor v príspevku mapuje rôznorodé dimenzie uplatňovania sa migrantov v umeleckej sfére ako aj ich rôznorodých interkultúrnych kom-

petencií v umeleckej tvorbe a pod. Všíma si ich mieru aktivizácie, prínosu pre mesto Nitra ako aj všeobecný spoločensko-kultúrny dosah.

Integration through Art – The Art of Integration (Forms of Cultural Activities of Migrants in Nitra and Their Social Impact)

The author, in this paper, deals with significant artistic activities of labour migrants and displaced persons from Ukraine in the city of Nitra, which in many respects serve as a means of their adaptation, often to a new environment. The dominant attention is devoted primarily to artistic creation in the fields of music, theatre, literature, and visual arts, representing an important factor of leisure-time realisation as well as a means of self-expression, reflection, processing of trauma, and overcoming barriers to integration into society. The author maps the diverse dimensions of migrants' engagement in the artistic sphere as well as their various intercultural competences in artistic creation, etc. He observes their level of activation, their contribution to the city of Nitra, as well as the general socio-cultural impact.

Sekcia 3 / Section 3:

AKADEMICKÁ MOBILITA A TRH PRÁCE, PRACOVNÁ MIGRÁCIA V MÉDIÁCH / ACADEMIC MOBILITY AND THE LABOUR MARKET, LABOUR MIGRATION IN THE MEDIA

doc. Mgr. Iveta Jeleňová, PhD. a Mgr. Martina Jacková

Katedra sociálnych štúdií, Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovensko

Od štúdia k zamestnaniu: skúsenosti ukrajinských absolventiek a ich zotrvanie na slovenskom trhu práce

Príspevok sa zameriava na prechod od vysokoškolského štúdia k zamestnaniu u ukrajinských absolventiek slovenských univerzít, s dôrazom na ich skúsenosti na slovenskom trhu práce a faktory ovplyvňujúce ich zotrvanie v krajine po ukončení štúdia. V kontexte prehlbujúcej sa internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania predstavujú zahraničné absolventky významnú skupinu, ktorej rozhodnutia o zotrvaní majú širšie dôsledky pre trh práce a migračné toky na Slovensku. Empirická časť príspevku vychádza z kvalitatívneho výskumu založeného na pološtruktúrovaných rozhovoroch s absolventkami univerzít na Slovensku. Analýza sa sústreďuje na identifikáciu mikroúrovňových a makroúrovňových faktorov, ktoré formujú ich prechod na trh práce ako strategický bod ich migračnej dráhy. Osobitná pozornosť je venovaná pracovným skúsenostiam počas štúdia a po jeho ukončení, vnímaným príležitostiam a bariéram, ako aj úlohe sociálnych sietí, jazykových zručností a inštitucionálneho prostredia. Zameriava sa tiež na to, ako tieto absolventky vnímajú Slovensko ako miesto pre ďalší život a pracovné uplatnenie. Príspevok zároveň reflektuje každodenné skúsenosti respondentiek, vrátane vnímanej alebo zažitej diskriminácie, predsudkov či miery sociálneho prijatia, ktoré môžu ovplyvňovať ich rozhodnutia o zotrvaní – či už dočasnom alebo dlhodobom. Analýza zároveň poukazuje na prepojenie individuálnych skúseností so širšími štrukturálnymi podmienkami, ktoré ovplyvňujú možnosti uplatnenia za-

hraničných absolventiek na slovenskom trhu práce. Zistenia prispievajú k diskusii o možnostiach podpory udržania kvalifikovaných absolventiek zo zahraničia v slovenskom kontexte.

From Education to Employment: The Experiences of Ukrainian Female Graduates and Their Retention in the Slovak Labor Market

This paper focuses on the transition from higher education to employment among Ukrainian female graduates of Slovak universities, with an emphasis on their experiences in the Slovak labor market and the factors influencing their decision to remain in the country after graduation. In the context of the deepening internationalization of higher education, foreign female graduates represent a significant group whose decisions regarding their stay have broader implications for the labor market and migration flows in Slovakia. The empirical part of this paper is based on qualitative research conducted through semi-structured interviews with female university graduates in Slovakia. The analysis focuses on identifying micro- and macro-level factors that shape their transition into the labor market as a strategic point in their migration trajectory. Particular attention is paid to work experience during and after studies, perceived opportunities and barriers, as well as the role of social networks, language skills, and the institutional environment. It also focuses on how these graduates perceive Slovakia as a place for their future life and career. The paper also reflects on the respondents' everyday experiences, including perceived or experienced discrimination, prejudice, and the degree of social acceptance, which may influence their decisions to stay – either temporarily or long-term. The analysis also highlights the connection between individual experiences and broader structural conditions that influence the employment prospects of foreign female graduates in the Slovak labor market. The findings contribute to the discussion on ways to support the retention of qualified female graduates from abroad in the Slovak context.

doc. Mgr., Ing. Miroslava Knapková, PhD. a Bc. Vanesa Kováčiková

Katedra ekonómie, Ekonomická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovensko

Motivácia študentov z Ukrajiny hľadať si uplatnenie na trhu práce hostujúcej krajiny – príklad zo Slovenska, Poľska a Rumunska

Príspevok sa zameriava na analýzu záujmu študentov z Ukrajiny, ktorí študujú na troch univerzitách v rámci Slovenska, Poľska a Rumunka, hľadať si uplatnenie na trhu práce týchto krajín po úspešnom ukončení vysokoškolského vzdelávania. Príspevok vychádza z údajov primárneho výskumu inklúzie ukrajinských študentov a je zameraný na trojdimenzionálne vnímanie tejto problematiky. Podobný typ otázky bol v rámci širšieho prieskumu položený ukrajinským študentom, domácim študentom a vysokoškolským učiteľom. Výsledky naznačujú odlišné vnímanie motivácie ukrajinských študentov uplatniť sa na lokálnych trhoch práce v rámci dopytovaných skupín ale aj v rámci daných troch krajín. Tieto výsledky majú praktické implikácie z hľadiska vysokoškolského vzdelávania ale aj trhu práce.

Motivation of Ukrainian Students to Find a Job – Case Study from Slovakia, Poland and Romania in the Country of Study

This paper focuses on analyzing the interest of Ukrainian students studying at three universities in Slovakia, Poland, and Romania in seeking employment in the labor markets of these countries after successfully completing their higher education. The paper is based on data from primary research on the inclusion of Ukrainian students and focuses on a three-dimensional understanding of this issue. A similar set of questions was given to Ukrainian students, domestic students, and university faculty as part of a broader survey. The results indicate differing perceptions of Ukrainian students' motivation to enter local labor markets among the surveyed groups as well as across the three countries. These findings have practical implications for both higher education and the labor market.

PhDr. Michala Fúsková, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Uplatnenie zahraničných študentov a absolventov FF UKF v Nitre na trhu práce

Štúdiá sa zaoberá uplatnením zahraničných študentov a absolventov Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre na trhu práce (slovenskom i medzinárodnom), pričom reflektuje širšie socio-ekonomické a kultúrne súvislosti medzinárodnej mobility v terciárnom vzdelávaní. Cieľom výskumu je analyzovať profesijné trajektórie, motivácie a bariéry, s ktorými sa zahraniční študenti stretávajú počas štúdiá, ako aj po jeho ukončení, a identifikovať faktory podporujúce ich úspešnú integráciu do pracovného prostredia. Pozornosť sa sústreďuje najmä na lingvistické a kultúrne kompetencie, legislatívne rámce, administratívnu záťaž, ako aj na vnímanie kvality nadobudnutého vzdelania zo strany zamestnávateľov, s akcentom na uplatnenie v segmente turizmu a kultúry. Empirická časť výskumu vychádza z kombinácie kvantitatívnych a kvalitatívnych metód, vrátane dotazníkového zisťovania medzi súčasnými zahraničnými študentmi FF UKF a polostruktúrovaných rozhovorov s absolventmi pôsobiacimi na Slovensku aj v zahraničí. Získané dáta umožňujú porovnať očakávania študentov s reálnymi pracovnými skúsenosťami absolventov a poukazujú na odlišnosti medzi jednotlivými študijnými odbormi. Výsledky naznačujú, že hoci zahraniční študenti a absolventi oceňujú akademické prostredie FF UKF, ich uplatnenie na trhu práce je podmienené dostupnosťou príležitostí, mierou jazykovej pripravenosti a schopnosťou adaptácie na lokálne pracovné prostredie. Štúdiá zdôrazňuje potrebu systematickej podpory kariérneho poradenstva, intenzívnejších prepojení univerzity s regionálnymi zamestnávateľmi a vytvárania inkluzívnejších a motivujúcejších podmienok pre rozvoj profesijného potenciálu zahraničných študentov a absolventov.

Employment Outcomes of International Students and Graduates of the Faculty of Arts, Constantine the Philosopher University in Nitra

This study examines the employment outcomes of international students and graduates of the Faculty of Arts at Constantine the Philosopher

University in Nitra within the Slovak and international labour market, while reflecting on the broader socio-economic and cultural contexts of international mobility in higher education. The aim of the research is to analyse the professional trajectories, motivations, and barriers encountered by international students during their studies as well as after graduation, and to identify the factors that support their successful integration into the workplace. Particular attention is paid to linguistic and cultural competences, legislative frameworks, administrative burdens, and employers' perceptions of the quality of education acquired. The empirical part of the research draws on a combination of quantitative and qualitative methods, including a questionnaire survey among current international students of the Faculty of Arts and semi-structured interviews with graduates working in Slovakia and abroad. The collected data make it possible to compare students' expectations with the actual work experiences of graduates and to highlight differences among individual fields of study. The findings suggest that although international students and graduates value the academic environment of the Faculty of Arts, their employment outcomes are strongly influenced by the availability of opportunities, the level of language proficiency, and their ability to adapt to the local work environment. The study underscores the need for systematic career guidance, stronger links between the university and regional employers, and the creation of more inspiring and inclusive conditions that foster the professional development and long-term employability of international students and graduates.

Mgr. Andrea Chlebcová Hečková, PhD.

Katedra žurnalistiky a nových médií, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Obraz problematiky pracovnej migrácie Rómov v audiovizuálnom spravodajstve

Spoločenskú a politickú diskusiu na citlivé a sporné témy médiá ovplyvňujú svojím prístupom. Či už bulvarizovaním, dramatizáciou, politizáciou, negativizáciou, zjednodušovaním postaveným na predsudkoch a stereotypoch, alebo naopak serióznym analytickým prístupom, pozitívnym po-

hľadom, hľadaním a ponúkaním riešení. Autorka, ktorá sa problematike obrazu „iných“ venuje už niekoľko rokov, vo svojom príspevku na základe interpretačnej analýzy konkrétnej spravodajskej reportáže v komerčnom audiovizuálnom médiu poukáže na prístup médií pri spracovaní citlivej témy, akou je obraz Rómov v médiách, s prihliadnutím na problematiku ich pracovnej migrácie do Británie. S dôrazom na obrazné stvárnenie, ako aj na samotný obsah reportáže, vrátane vyjadrení recipientov a úvodného komentára moderátorov a redaktora. Na základe analýzy spochybní možnosť jednoznačného hodnotenia a zaradenia mediálneho príspevku prezentujúceho obraz skupiny či už ako pozitívneho alebo negatívneho – čím sa pokúsi vyvolať diskusiu na tému záverov kvantitatívnych analýz mediálnych obsahov. Zároveň na diskusiu ponúkne riešenia, ako túto problematiku v médiách prezentovať.

The Picture of the Issue of Roma Work Migration in Audiovisual News

Societal and political discussion of sensitive and controversial topics is influenced by the media's approach. This can be achieved through sensationalism, dramatization, politicization, negative framing, or oversimplification based on prejudice and stereotypes, or, conversely, through a serious analytical approach, a positive perspective, and the search for and presentation of solutions. In her article, the author – who has been studying the issue of the portrayal of “others” for several years – focuses on an interpretive analysis of a specific news report in a commercial audiovisual media outlet to highlight the media's approach to covering a sensitive topic such as the portrayal of Roma in the media, with a focus on the issue of their work migration to Britain. With an emphasis on visual representation as well as the content of the report itself, including the statements of the subjects and the introductory commentary by the journalist and moderators. On the basis of the analysis, the author will question the possibility of an unambiguous evaluation and classification of a media report presenting the image of a group as either positive or negative – thereby attempting to spark a discussion on the conclusions of quantitative analyses of media content. It will also offer solutions for how to present this issue in the media.

Sekcia 4 / Section 4:

MIGRAČNÉ TRAJEKTÓRIE SLOVÁKOV Z DOLNEJ ZEME / MIGRATION TRAJECTORIES OF SLOVAKS FROM THE LOWLANDS

Sanja Zlatanović, PhD. a Mgr. Juraj Marušiak, PhD.

Ústav politických vied SAV v Bratislave, Slovensko

Nie úplne rozbalené kufre: migrácie vojvodinských Slovákov na Slovensko

Príspevok vychádza z dlhodobého rozsiahleho terénneho výskumu realizovaného medzi príslušníkmi komunity vojvodinských Slovákov, jednak tých, ktorí migrovali na Slovensku, ako aj tých, ktorí zostali v Srbsku. Krajina pôvodu – Srbsko a prijímajúca krajina – Slovensko, tak predstavujú jedno výskumné pole. Migrácie vojvodinských Slovákov od roku 1989 majú viacero fáz. Počas 90. rokov 20. storočia boli motivované predovšetkým vojnovými konfliktmi v priestore bývalej Juhoslávie, neskôr dominovali najmä ekonomické faktory, v ďalších ekonomické, ale aj politické faktory. Každá z uvedených fáz prináša svoje špecifické výzvy s ohľadom na intenzitu zmien v Srbsku, na Slovensku ako aj v globálnom kontexte. Prispievajú aj k zmene percepcie Slovenska zo strany príslušníkov skúmanej komunity, čo predstavuje hlavnú výskumnú otázku príspevku. Tieto fázy poukazujú na to, že migranti aj po príchode na Slovensku zostávajú s čiastočne rozbalenými kuframi, v prolongovanom liminálnom statuse medzi minimálne dvoma krajinami.

Suitcases Not Quite Unpacked: The Migration of Vojvodina Slovaks to Slovakia

This article is based on our long-term extensive field research conducted among members of the Vojvodina Slovak community, including both those who migrated to Slovakia and those who remained in Serbia. The country of their origin (Serbia) and the receiving country (Slovakia), therefore, represent one research field. The migration of Vojvodina

Slovaks since 1989 has unfolded in several phases. During the 1990s, it was primarily driven by the armed conflicts in the former Yugoslavia; later, economic factors, and subsequently, both economic and political, came to dominate. Each of these phases presents its own specific challenges given the intensity of changes in Serbia, Slovakia, and the global context. They also contribute to a shift in the perception of Slovakia among members of the researched community, which constitutes the main research question of this paper. These phases indicate that even after arriving in Slovakia, migrants remain with their suitcases only partially unpacked, in a prolonged liminal status between at least two countries.

prof. dr. Daniela Marčoková a prof. dr. Jasna Uhláriková

Oddelenie slovakistiky, Filozofická fakulta Univerzity v Novom Sade, Srbsko

Migrácia vojvodinských Slovákov za pracovnými príležitosťami na Slovensku – vnútorná perspektíva

Táto štúdia sa zaoberá súčasnou migráciou príslušníkov komunity vojvodinských Slovákov zo Srbska na Slovensko, pričom osobitnú pozornosť venuje otázke ich pracovnej migrácie a jej vplyvu na slovenské komunity. Migrácia slovenského obyvateľstva zo Srbska začala prebiehať na prelome 80. a 90. rokov 20. storočia, avšak v poslednom období nadobúda čoraz výraznejší, až masovejší charakter. Tento pohyb možno chápať ako špecifický príklad tzv. návratovej migrácie, keď sa časť príslušníkov komunity po takmer troch storočiach života na území dnešnej Vojvodiny vracia do krajiny pôvodu svojich predkov. Príspevok vychádza z výsledkov terénneho výskumu realizovaného vo forme pološtruktúrovaných rozhovorov. Údaje boli získané na malej vzorke vojvodinských Slovákov (n = 10) na území Báčky v Báčskom Petrovci a Kysáči v rokoch 2025 a 2026. Analýza výpovedí respondentov ukazuje, že pracovná migrácia vojvodinských Slovákov je dlhodobým a komplexným sociálnym procesom, formovaným historickými skúsenosťami, ekonomickými podmienkami aj individuálnymi životnými stratégiami. Migrácia mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov vedie k demografickému poklesu a postupnému oslabovaniu miestnych inštitúcií, predovšetkým školstva a kultúrnych organizácií.

Work-Related Migration of Vojvodina Slovaks to Slovakia: An Internal Perspective

This study examines the contemporary migration of members of the Vojvodina Slovak community from Serbia to Slovakia, with particular attention to their labour migration and its impact on Slovak communities. The migration of the Slovak population from Serbia began at the turn of the 1980s and 1990s; however, in recent years it has acquired an increasingly pronounced, even mass character. This movement can be understood as a specific example of so-called return migration, in which part of the community, after nearly three centuries of living in the territory of present-day Vojvodina, returns to the country of origin of their ancestors. The paper is based on the results of field research conducted in the form of semi-structured interviews. The data were obtained from a small sample of Vojvodina Slovaks (n = 10) in the Bačka region, specifically in Bački Petrovac and Kysáč, in 2025 and 2026. The analysis of respondents' statements shows that the labour migration of Vojvodina Slovaks is a long-term and complex social process shaped by historical experiences, economic conditions, and individual life strategies. The migration of young and economically active individuals leads to population decline and the gradual weakening of local institutions, particularly in the fields of education and cultural organizations.

prof. PhDr. Boris Michalík, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Pracovné migrácie z krajaanského prostredia na Slovensko a ich dôsledky pre minoritné spoločenstvá

Pracovné migrácie sú súčasťou života ľudí od najstarších dôb. Ich smery a intenzita sa menili vplyvom rôznych udalostí a dejinných epoch. Boli dôsledkom prírodných činiteľov, kultúrnej ekológie aj geopolitického vývoja. Pracovné migrácie krajanov z Rumunska a Srbska na Slovensko zaznamenáme v rôznych vlnách kontinuálne od prvej polovice 90. rokov 20. storočia. Kým v Rumunsku boli dôsledkom dlhodobého žalostného sociálneho situácie obyvateľov, vo Vojvodine bola dôvodom ekonomická kríza a etnické konflikty spolužijúcich národov. Spočiatku sezónne práce sa časom menili

na trvalé presťahovanie, príchod rodiny a akulturáciu v novom prostredí. So zmenami v sociálno-ekonomickej situácii v jednotlivých krajinách sa menia aj trendy v pracovných migráciách. Ich vplyv na lokálne spoločenstvá je viacsmerový, jeho dynamika sa mení s rôznymi migračnými obdobiami a dôvodmi migrácie. Príspevok sa zameriava na kategorizáciu vplyvov pracovných migrácií na menšinové society a uvádza príklady. Hodnotí ich vplyv z pohľadu rodinného aj komunitného života. Výskumným priestorom pre túto štúdiu sú slovenské vojvodinské lokality, Nadlak v Rumunsku a viaceré obce severozápadného Rumunska v Bihorskej a Siladskej župe. Prezentované informácie nepochádzajú len z aktuálnych výskumov, ale sú výsledkom dlhodobej výskumnej skúsenosti autora.

Labour Migration from Diaspora Communities to Slovakia and Its Impacts on Minority Communities

Labour migration has been part of human life since the earliest times. Its directions and intensity have changed under the influence of various events and historical periods. It has been driven by natural factors, cultural ecology, and geopolitical developments. Labour migration of Slovak compatriots from Romania and Serbia to Slovakia has occurred in several waves continuously since the first half of the 1990s. While in Romania it was primarily a consequence of the long-term poor social conditions of the population, in Vojvodina it was motivated by the economic crisis and ethnic conflicts among coexisting national groups. Initially characterized by seasonal work, these migrations gradually evolved into permanent relocation, family reunification, and acculturation within the new environment. Changes in the socio-economic situation of individual countries have also influenced trends in labour migration. Their impact on local communities is multidirectional, and its dynamics vary across different migration periods and according to the reasons for migration. This paper focuses on the categorization of the effects of labour migration on minority communities and provides illustrative examples. It evaluates these impacts from the perspective of both family and community life. The research area for this study includes Slovak communities in Vojvodina, the town of Nădlac (Nadlak) in Romania, and several municipalities in north-western Romania located in Bihor and Sălaj counties. The information presented is based not only on current research but also on the author's long-term research experience.

Sekcia 5 / Section 5:

TEORETICKÉ REFLEXIE A REGIONÁLNE ŠTÚDIE (POĽSKO) / THEORETICAL REFLECTIONS AND REGIONAL STUDIES (POLAND)

dr. hab. Mikołaj Sołtysek a Jakub Bidas

Institute of Sociology Jagiellonian University, Krakow, Poland

Zasoby, relacje, grupy. Migracyjny kapitał społeczny, teoria sieci i paradygmat daru A. Caille a turystyka handlowa

Referat podejmuje tematykę wyjazdów Polaków i Polek w latach 80. i 90. w ramach tzw. wyjazdów na handel, w literaturze nazywanych turystyką handlową. Celem referatu jest opis wspólnot tworzonych przez migrantów i migrantki oraz określenie sposobów tworzenia tychże w czasie wyjazdów na handel. Autorzy posługują się koniunkcją trzech koncepcji teoretycznych: migracyjnego kapitału społecznego oraz teorii sieci migracyjnych (migration network theory). Ten sposób syntezy jednocześnie odwołujący się do indywidualnych zasobów jednostek, jak i relacyjno-sieciowych aspektów wyjazdu, pozwala w całościowy sposób ująć tworzenie się wspólnot w ramach turystyki handlowej, odnosząc się kwestii indywidualnych i grupowych, w skuteczny sposób unikając redukcjonizmu. Dodatkowo, autorzy analizują relacje w paradygmacie daru A. Caille, aby uwypuklić aspekty wzajemnościowe i pomagania sobie nawzajem. Dane empiryczne zostały zebrane w postaci 8 wywiadów pogłębionych przeprowadzanych od grudnia 2024 roku do czerwca 2025 roku. Wyniki wskazują na ogromne znaczenie migracyjnego kapitału społecznego w wyjazdach, wszelkiego rodzaju znajomości i koneksje były kluczowe w uzyskaniu dostępu do potrzebnej wiedzy i zasobów, które umożliwiały wyjazd. Taką wiedzą były np. sposoby przemytu towarów czy znajomość miejsca sprzedaży. Co więcej, osoby wyjeżdżające na handel, aby ułatwić sobie handlowanie z różnych względów łączyli się w grupy, które nierzadko łączyły więzi znajomości. Typ tworzonej więzi różnicował się ze względu na sposób transportu towaru do innych państw (pociąg, autobus, samo-

chód). Kluczowa dla istnienia turystyki handlowej była także wzajemność i pomoc innym (przekazywanie najważniejszych informacji). Spojrzenie na turystykę handlową przez pryzmat trzech wspomnianych koncepcji pozwala na analityczne ujęcie wspólnoty w migracjach od skali jednostkowej do grupowej.

Resources, Relations, Community. Exploring Trade Tourism through Migratory Social Capital, Migration Network Theory and A. Caille's Gift Paradigm

The paper addresses the phenomenon of international trips made by Poles in the 1980s and 1990s for trading purposes, referred to in the literature as trade tourism. The objective of the report is to describe the communities formed by these migrants and to identify the mechanisms of their emergence during such trading expeditions. The authors employ a synthesis of three theoretical frameworks: migratory social capital and migration network theory. This conceptual integration, referencing both individual resources and the relational-network aspects of travel, allows for a holistic understanding of community formation within trade tourism. By addressing both individual and group dimensions, this approach effectively avoids sociological reductionism. Furthermore, the authors analyze these relationships through Alain Caillé's gift paradigm to highlight aspects of reciprocity and mutual aid. The empirical data consists of eight in-depth interviews conducted between December 2024 and June 2025. The results indicate the immense significance of migratory social capital; various acquaintances and connections were crucial in gaining access to the necessary knowledge and resources that enabled the trips. Such knowledge included, for instance, methods of smuggling goods or familiarity with specific marketplaces. Moreover, to facilitate their activities, those engaging in trade tourism formed groups, often based on pre-existing social ties. The type of bond formed varied depending on the mode of transport (train, bus, or car). Crucial to the existence of trade tourism was also reciprocity and providing assistance to others (e.g., sharing vital information). Viewing trade tourism through the prism of these three concepts allows for an analytical grasp of the migrant community across scales, from the individual to the collective level.

dr. Rafał Cekiera, prof. UŚ

Institute of Sociology, University of Silesia, Katowice, Poland

Regionalne konteksty zjawisk migracyjnych – studium na przykładzie województwa śląskiego

Migracja i integracja – dwa słowa klucze, hasłowo przywołują obszary wyzwań społecznych należących obecnie do najważniejszych i najpilniejszych, również na szczeblu regionalnym. Ruchy migracyjne ostatnich lat, których efekty obserwujemy na bezprecedensową skalę także w Polsce, dopominają się poważnej i odpowiedzialnej reakcji ze strony lokalnych decydentów. Konieczne zdaje się w pierwszym rzędzie dostrzeżenie skali zjawiska i pozbawione emocji oszacowanie jego możliwych konsekwencji. Pracujący czy studiujący obcokrajowcy są bezsprzecznie ważnym zasobem gmin, powiatów i województw, wspierającym ich potencjał demograficzny, ekonomiczny czy kulturowy. Uświadomienie sobie tego potencjału powinno prowadzić do rzetelnego namysłu nad jego aktywizacją, korzystną zarówno dla przybyszów, jak i społeczności przyjmującej. Potrzebne wydaje się przyswojenie nowego paradygmatu w myśleniu o migracjach i relacjach międzykulturowych, który oparty będzie na pożegnaniu się z rozumieniem mobilności międzynarodowej jako przejściowej efemerydy. Analiza zarysowanych powyżej kwestii dokonana zostanie na przykładzie woj. śląskiego. Wybór ten ma swoje uzasadnienie w specyfice tego regionu – nie tylko cechuje się on bogatymi tradycjami emigracyjnymi, lecz także wydaje się być interesujący z punktu widzenia zjawisk imigracyjnych ostatnich lat. Podczas wystąpienia zarysowana zostanie ogólna sytuacja migracyjna województwa – wraz z przytoczeniem badań, prowadzonych wśród przebywających na terenie woj. śląskim cudzoziemców.

Regional Contexts of Migration: A Case Study of the Silesian Voivodeship

Migration and integration – two key terms that encapsulate some of the most critical and urgent social challenges we face today, including at the regional level. The migration flows of recent years, the effects of which we are observing on an unprecedented scale in Poland as well, demand a serious and responsible response from local decision-makers. First and

foremost, it seems necessary to recognize the scale of the phenomenon and to assess its possible consequences objectively. Foreigners who are working or studying are undoubtedly an important resource for municipalities, counties, and provinces, supporting their demographic, economic, and cultural potential. Recognizing this potential should lead to careful consideration of how to harness it, benefiting both newcomers and the host community. It seems necessary to adopt a new paradigm in thinking about migration and intercultural relations, one based on moving beyond the understanding of international mobility as a temporary phenomenon. The issues outlined above will be analyzed using the example of the Silesian Voivodeship. This choice is justified by the specific nature of this region – not only does it have a rich history of emigration, but it also appears to be of interest in light of the immigration trends of recent years. The presentation will outline the general migration situation in the province, including a review of studies conducted among foreigners residing in the Silesian Province.

prof. dr. hab. Urszula Swadźba

Institute of Sociology, University of Silesia, Katowice, Poland

Migracje na Górny Śląsk i ich społeczne konsekwencje

Celem referatu będzie przedstawienie i przeanalizowanie zjawiska społecznego, jakim były migracje na Górny Śląsk. Analiza zostanie rozpoczęta od końca XIX wieku, kiedy industrializacja tego regionu połączona była z przyrostem liczby ludności i urbanizacją. Przyrost ludności był tak duży, że nie dorównywały mu żadne z pozostałych ziem polskich i niemieckich. Omówiony zostanie następnie okres międzywojenny, kiedy migracja na te tereny spowolniła. Niemniej pierwsze lata po przyłączeniu Górnego Śląska do Polski charakteryzowały się przyływem inteligencji z innych byłych zaborów ziem polskich, szczególnie z zaboru austriackiego. Okres po II wojnie światowej to lata zintensyfikowanej migracji na Górny Śląsk w związku z rozbudową przemysłu. Pierwsza fala nastąpiła w pierwszych latach po II wojnie światowej, następna w latach 70. i 80. Obydwie wpłynęły na zmiany jakie nastąpiły w społecznościach śląskich. W Zakończeniu zostaną przedstawione plusy i minusy intensywnych migracji na Górny Śląsk.

Migrations to Upper Silesia and their Social Consequences

The aim of this paper will be to present and analyze the social phenomenon of migration to Upper Silesia. The analysis will begin in the late 19th century, when the region's industrialization was accompanied by population growth and urbanization. This population growth was so rapid that it was unmatched by any other Polish or German land. The interwar period, when migration to this region slowed, will then be discussed. Nevertheless, the first years after the annexation of Upper Silesia to Poland were characterized by an influx of intelligentsia from other former partitions of Polish lands, especially from the Austrian partition. The period following World War II was marked by intensified migration to Upper Silesia, driven by industrial expansion. The first wave occurred in the immediate post-World War II years, followed by the 1970s and 1980s. Both impacted the changes that occurred within Silesian communities. The conclusion will present the pros and cons of this intensive migration to Upper Silesia.

dr. Joanna Stepaniuk

Józef Piłsudski University of Physical Education in Warsaw, Poland

Ukraińskie migrantki i uchodźczynie w Polsce: społeczno-kulturowa perspektywa ich statusu

Tytuł artykułu nawiązuje do przedstawienia diagnozy sytuacji ukraińskich migrantek i uchodźczyń w Polsce. Problematyka procesu integracji Ukraińek zostanie przedstawiona w perspektywie ich statusu społeczno-kulturowego, z uwzględnieniem specyfiki Polski jako kraju wielokulturowego. Teorie i badania nad integracją Ukraińek powinny być obecnie jednym z kluczowych zagadnień, które mają bezpośrednie odniesienie do praktyki społecznej, a także kreowania polityki integracyjnej i pozytywnych relacji ze społeczeństwem polskim. Artykuł, oprócz omówienia statusu społeczno-kulturowego Ukraińek, przedstawi poszczególne wymiary procesu integracji i jego mechanizmy na przykładzie sytuacji ukraińskich migrantek i uchodźczyń mieszkających w Polsce.

The Ukrainian Female Migrants and Refugges in Poland: The Perspective of their Sociocultural Status

The title of the article refers to the presentation of the diagnosis of the situation of Ukrainian female migrants and refugges in Poland. The issue of the integration process of the Ukrainian women will be presented in the perspective of their sociocultural status, taking into account the specificity of Poland as a multicultural country. Theories and research on the integration of Ukrainian women should be nowadays is one of the key issues addressed, which has a direct reference to social practice as well as the creation of integration policies and positive relations with Polish society. The paper apart from discussing the sociocultural status of Ukrainian women will be presents the individual dimensions of integration process and his mechanisms based on the situation of Ukrainian female migrants and refugges living in Poland.

Sekcia 6 / Section 6:

GLOBALNE PERSPEKTÍVY A NOVÉ MIGRAČNÉ TRENDY / GLOBAL PERSPECTIVES AND NEW MIGRATION TRENDS

Zsuzsanna Árendás, PhD.

Eötvös University, Center for Social Sciences, Central European University, Democracy Institute, Budapest, Hungary

Ašpirujúci cez neistotu: indickí migrujúci pracovníci na Slovensku

Tento konferenčný príspevok sa zaoberá migráciou z Indie, konkrétne z južného štátu Kerala do strednej a východnej Európy (SVE), najmä na Slovensko, kde sa akútny nedostatok pracovnej sily v automobilovom a elektromobilovom priemysle spája s neolibérálnymi a nelibérálnymi migračnými režimami. Keďže tieto štáty sa v rámci európskej zelenej priemyselnej transformácie preorientovávajú, krátkodobé pracovné programy poskytujú flexibilnú, rasovo diskriminovanú pracovnú silu na výrobu komponentov pre elektrické vozidlá (Medzinárodné centrum pre rozvoj migračnej politiky [ICMPD], 2020). Tieto programy inštitucionalizujú neistotu – obmedzujú práva, vylučujú zlučovanie rodín a začleňujú migrujúcich pracovníkov do hierarchií diferencovanej inklúzie (Standing, 2011). Na základe štúdií o neistote práce a antropológii ašpirácií sa táto štúdia zaoberá tým, ako keralskí migranti a sprostredkovatelia (personálne agentúry, štátni sprostredkovatelia, domácnosti a komunitní aktéri) zvládajú štruktúrálnu neistotu a dočasnú liminalitu. Prekérnosť sa chápe nielen ako materiálna podmienka neoliberalnej flexibilizácie (Sassen, 2014), ale aj ako afektívna a dočasná skúsenosť, ktorá formuje spôsob, akým migranti znášajú, túžia a predstavujú si budúcnosť (Appadurai, 2004; Vigh, 2009). Ambiciózne projekty migrantov zarábať, starať sa, opäť sa presťahovať vznikajú uprostred rasistických hraničných praktík a nepriateľského prijatia, kde neformálne siete udržiavajú odolnosť a pocit príslušnosti (Irudaya Rajan, 2023). Tým, že kladie do popredia ambície uprostred neoliberalnej neistoty, článok situuje indickú migráciu pracovnej sily z južného štátu Kerala do kontextu zelenej priemyselnej transformácie Európy

a odhaľuje, ako ekologická modernizácia závisí od rasovo podmienených, dočasných a nerovných mobilit a ako migranti uplatňujú svoju vôľu v režimoch, ktoré ich robia zároveň nenahraditeľnými a nahraditeľnými (De Genova, 2017; Mezzadra & Neilson, 2013).

Aspiring Through Precarity: Indian Migrant Labour in Slovakia

This paper examines migration from India, from the Southern state of Kerala to Central and Eastern Europe (CEE), particularly to Slovakia, where acute labour shortages in the automobile and electric vehicle (EV) industries converge with neoliberal and illiberal migration regimes. As these states reposition themselves within Europe's green industrial transition, short-term labour programmes supply flexible, racialised labour for EV component manufacturing (International Centre for Migration Policy Development [ICMPD], 2020). These programmes institutionalise precarity—restricting rights, excluding family reunification, and embedding migrant workers within hierarchies of differential inclusion (Standing, 2011). Drawing on studies on labour precarity and the anthropology of aspiration, the paper explores how Keralite migrants and intermediaries (recruitment agencies, state brokers, households, and community actors) navigate structural insecurity and temporal liminality. Precarity is understood not only as a material condition of neoliberal flexibilisation (Sassen, 2014) but also as an affective and temporal experience shaping how migrants endure, aspire, and imagine futures (Appadurai, 2004; Vigh, 2009). Migrants' aspirational projects to earn, to care, to move again are forged amid racialising border practices and hostile reception contexts, where informal networks sustain resilience and belonging (Irudaya Rajan, 2023). By foregrounding aspiration amid neoliberal precarity, the paper situates Indian labour migration from the southern state of Kerala within Europe's green industrial transformation, revealing how ecological modernisation depends on racialised, temporary, and unequal mobilities, and how migrants exercise agency within regimes that render them both indispensable and disposable (De Genova, 2017; Mezzadra & Neilson, 2013).

Mgr. Emmanuel Donkor

Department of Social Geography and Regional Development, Faculty of Science, Charles University, Praha, Česká republika

Vplyv sietí imigrantov na zmenu v susedstve: Prípád Ghančanov v Brne (Česko)

Táto štúdia sa snaží preskúmať rôznorodé vplyvy sietí ghanských imigrantov na zmenu alebo dynamiku susedstva v Brne v Česku. Výskum využíva kvalitatívnu metodológiu zahŕňajúcu hĺbkové rozhovory a tematickú analýzu s cieľom odhaliť zložité vzájomné vzťahy medzi sociálnymi sieťami imigrantov, rezidenčnými trendmi a transformáciami v lokálnom prostredí. Zistenia naznačujú, že sociálne siete a úzke väzby v rámci komunity predstavujú kľúčový aspekt sociálneho kapitálu, zohrávajú kľúčovú úlohu pri kultivácii sociálnej dôvery, reciprocity a v konečnom dôsledku uľahčujú spoluprácu medzi členmi komunity pri výmene vedomostí a zdrojov. Dôsledky naznačujú, že tvorcovia politik a urbanisti by mali rozpoznať a využiť siete imigrantov na podporu inkluzívneho a udržateľného rozvoja susedstva. Tento výskum prehlbuje pochopenie kľúčovej úlohy sociálneho kapitálu imigrantov v procesoch transformácie miest.

The Network Effect of Immigrants on Neighbourhood Change: Case of Ghanaians in Brno (Czechia)

This study seeks to examine the diverse network effects of Ghanaian immigrants on neighbourhood change or dynamics in Brno, Czechia. The research utilises a qualitative methodology, involving in-depth interviews and thematic analysis, to uncover the intricate interrelationships between immigrant social networks, residential trends, and transformations in the local area. The findings indicate that the social networks and close-knit ties within the community constitute a key facet of social capital, playing a pivotal role in cultivating social trust, reciprocity, and ultimately, facilitating collaborative engagement among community members in the exchange of knowledge and resources. The implications suggest that policymakers and urban planners should recognise and leverage immigrant networks to promote inclusive and sustainable neighbourhood development. This research enhances the understanding of the critical role of immigrant social capital in urban transformation processes.

Mgr. Mikhail Andramonov

South-West University „Neofit Rilski“, Blagoevgrad, Bulgaria

Integrácia bez asimilácie: Akulturačné stratégie rusky hovoriacich migrantov v Bulharsku prostredníctvom naratívov na YouTube

Tento príspevok skúma akulturačné a integračné stratégie rusky hovoriacich migrantov v Bulharsku prostredníctvom korpusovo-diskurzívnej analýzy ruskojazyčných naratívov na YouTube. Zameriava sa na to, ako sa migranti prispôbujú hostiteľskej spoločnosti v podmienkach jazykovej a kultúrnej blízkosti, pričom si zároveň zachovávajú väzby na svoju kultúru pôvodu. Bulharsko predstavuje relevantný prípad, pretože adaptácia sa tu často spája s praktickým začlenením a zároveň so symbolickou a komunikačnou kontinuitou. Výskum je založený na korpuse 96 videí z 10 ruskojazyčných kanálov na YouTube venovaných životu v Bulharsku. Z metodologického hľadiska príspevok kombinuje obsahovú analýzu, diskurzívnu analýzu a longitudinálne porovnanie vo viacerých časových obdobiach. Osobitná pozornosť sa venuje markerom lokálneho zakotvenia, porovnávaní s krajinou pôvodu, jazykovej hybridite a reprezentácii každodenných praktík spojených s bývaním, inštitúciami, službami, komunikáciou a pocitom príslušnosti. Zistenia ukazujú, že akulturácia sa rozvíja predovšetkým ako integrácia, nie ako asimilácia. Ako sa migranti lepšie oboznamujú s každodenným životom v Bulharsku, neistota klesá a praktická angažovanosť v hostiteľskom prostredí rastie. Zároveň však porovnávanie s krajinou pôvodu zostáva stabilné a naďalej formuje vnímanie Bulharska. Hybridizácia sa prejavuje najmä používaním bulharskej inštitucionálnej a každodennej slovnej zásoby v ruskojazyčných naratívoch, a nie úplným jazykovým posunom. Príspevok tvrdí, že rusky hovoriaci migranti v Bulharsku rozvíjajú model integrácie bez asimilácie, v ktorom praktická adaptácia koexistuje so zachovaním kultúrnej a jazykovej kontinuity.

Integration without Assimilation: Acculturation Strategies of Russian-Speaking Migrants in Bulgaria through YouTube Narratives

This paper examines the acculturation and integration strategies of Russian-speaking migrants in Bulgaria through a corpus-discourse analysis of Russian-language YouTube narratives. It explores how migrants adapt to the host society under conditions of linguistic and cultural

proximity while maintaining ties to their culture of origin. Bulgaria offers a relevant case, as adaptation there often combines practical inclusion with symbolic and communicative continuity. The research is based on a corpus of 96 videos from 10 Russian-language YouTube channels devoted to life in Bulgaria. Methodologically, the paper combines content analysis, discourse analysis, and longitudinal comparison across several time periods. Special attention is paid to markers of local embeddedness, homeland comparison, linguistic hybridity, and the representation of everyday practices connected with housing, institutions, services, communication, and belonging. The findings show that acculturation develops primarily as integration rather than assimilation. As migrants become more familiar with Bulgarian everyday life, uncertainty decreases and practical involvement in the host environment increases. At the same time, comparison with the homeland remains stable and continues to shape perceptions of Bulgaria. Hybridisation is expressed mainly through the use of Bulgarian institutional and everyday vocabulary within Russian-language narratives rather than through a full linguistic shift. The paper argues that Russian-speaking migrants in Bulgaria develop a model of integration without assimilation, in which practical adaptation coexists with the preservation of cultural and linguistic continuity.

dr. hab. Katarzyna Andrejuk

Institute of Philosophy and Sociology, Polish Academy of Sciences, Warsaw, Poland

Praca, wzajemność i prawa uchodźców. Publiczne dyskursy o zasługiwaniu w kontekście partycypacji uchodźców w systemie świadczeń społecznych w Polsce

Kwestie migracji za pracą i migracji uchodźczej nie są całkowicie rozłączne: wielu uchodźców dąży do pracy i trwałego dochodu w kraju pobytu, są też oceniani przez społeczeństwo przyjmujące przez pryzmat ich obecności na rynku pracy. Prezentacja ma na celu przedstawienie poglądów mieszkańców Polski na temat świadczeń społecznych dla uchodźców. Zasługiwanie na pomoc ocenia się przez pryzmat kryteriów podziałnej tożsamości (bazującej głównie na obywatelstwie), odpowiedzialno-

ści osób potrzebujących za swój los, poziomu ich potrzeb i kosztowności świadczeń są silnie obecne w debacie. Jednym z kluczowych aspektów jest to, że prawa uchodźców są powiązane z oczekiwaniem wzajemności, która jest interpretowana na różne sposoby: jako praca i płacenie składek na świadczenia społeczne, ale również przez pryzmat obronnej funkcji wojsk ukraińskich i świadczeń socjalnych jako elementu odwzajemnienia się za pomoc.

Labour, Reciprocity and Refugee Rights. Public Discourses about Deservingness in the Context of Welfare Participation of Refugees in Poland

The issues of labour migration and refugee migration are not entirely separate: many refugees seek employment and stable income in their host country, and they are also judged by the host society based on their presence in the labour market. This presentation aims to present Poles' views on social benefits for refugees. Since the outbreak of full-scale war in Ukraine, many refugees have arrived in Poland and gained broad access to social benefits. However, after several years of liberal rules governing access to benefits, there have been legislative proposals to restrict them. The presentation analyzes opinions regarding the criteria for refugees' deservingness for social benefits, as expressed during public consultations on legislation. Deservingness is assessed through the lens of shared identity (based primarily on citizenship), and the responsibility of those in need for their own fate, the level of their needs, and the cost of benefits are strongly present in the debate. Another key aspect is that refugees' rights are linked to an expectation of reciprocity, but this is understood in several different ways: as being active on the labour market and the payment of social security contributions, but also through the context of the defensive role of the Ukrainian military and social benefits as a form of repayment for their fight in the war.

Sekcia 7 / Section 7:

LOKÁLNE DOPADY MIGRÁCIE A OPTIKA ZAMESTNÁVATEĽOV / LOCAL IMPACTS OF MIGRATION AND THE PERSPECTIVE OF EMPLOYERS

doc. PhDr. Monika Štrbová, PhD. a doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Ekonomický prínos vs. sociálne obavy: ambivalentné postoje k pracovnej migrácii v Nitre

Príspevok je založený na analýze postojov obyvateľov mesta Nitra a jeho okolia k pracovnej migrácii so zameraním na možné napätie medzi vnímaným ekonomickým prínosom a sociálnymi obavami. V posledných rokoch sa lokálny trh práce stal čoraz viac závislý od zahraničnej pracovnej sily, čo zintenzívnilo verejnú diskusiu o dopadoch migrácie na ekonomiku, kultúru a sociálne prostredie mesta. Prieskum vychádza z dotazníkového zisťovania realizovaného medzi obyvateľmi mesta Nitra a jeho okolia, ktoré sledovalo názory a skúsenosti s pracovnými migrantami v Nitre, pracovnými migrantmi z Rumunska, Srbska a Ukrajiny, ale aj pracovnou migráciou všeobecne a ktorý je súčasťou projektu APVV „Pracovná migrácia z Rumunska, Srbska a Ukrajiny na Slovensko a jej kultúrne a spoločenské dopady“. Cieľom príspevku je zistiť, či sa v postojoch respondentov prejavuje ambivalentná štruktúra hodnotenia pracovnej migrácie – teda či ľudia súčasne vnímajú jej ekonomický prínos a význam a zároveň vyjadrujú sociálne obavy. Analýza sa sústreďuje na porovnanie odpovedí týkajúcich sa ekonomických aspektov migrácie, ako je riešenie nedostatku pracovnej sily, prínos pre lokálnu ekonomiku alebo fungovanie miestnych firiem, s odpoveďami reflektujúcimi sociálne dimenzie, vrátane integrácie migrantov do komunity, vplyvu migrácie na ceny bývania, pracovnú konkurenciu a pod. Tieto odpovede sú porovnávané s demografickými charakteristikami respondentov a tiež s ich osobnými skúsenosťami s migrantmi. Interpretácia výsledkov sa opiera o teoretické koncepty percepcie realistickej a symbolickej hrozby a ambivalentných postojov v so-

ciálnej psychológii. Zistenia príspevku môžu prispieť k hlbšiemu pochopeniu lokálnych postojov k pracovnej migrácii a k formovaniu citlivejších integračných a politík zamestnanosti na komunálnej úrovni.

Economic Benefit vs. Social Concerns: Ambivalent Attitudes Towards Labour Migration in Nitra

The paper is based on an analysis of the attitudes of the residents of the city of Nitra and its surroundings towards labour migration, focusing on the possible tension between perceived economic benefits and social concerns. In recent years, the local labour market has become increasingly dependent on foreign labour, which has intensified the public debate on the impacts of migration on the economy, culture and social environment of the city. The research is based on a questionnaire survey conducted among the residents of the city of Nitra and its surroundings, which monitored opinions and experiences with labour migrants in Nitra, labour migrants from Romania, Serbia and Ukraine, but also labour migration in general and which is part of the APVV project „Labour migration from Romania, Serbia and Ukraine to Slovakia and its cultural and social impacts“. The aim of the paper is to determine whether the respondents' attitudes reflect an ambivalent structure of assessment of labour migration - i.e. whether people simultaneously perceive its economic benefits and importance and at the same time express social concerns. The analysis focuses on comparing responses related to economic aspects of migration, such as solving labor shortages, benefits for the local economy, or the functioning of local businesses, with responses reflecting social dimensions, including the integration of migrants into the community, the impact of migration on housing prices, labor competition, etc. These responses are compared with the demographic characteristics of the respondents and also with their personal experiences with migrants. The interpretation of the results is based on the theoretical concepts of realistic and symbolic threat perception and ambivalent attitudes in social psychology. The findings of the paper can contribute to a deeper understanding of local attitudes towards labor migration and to the formation of more sensitive integration and employment policies at the municipal level.

PhDr. Katarína Kompasová, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Faktory zamestnanosti cudzincov lokálnymi podnikateľmi

Príspevok sa zameriava na faktory zamestnanosti cudzincov lokálnymi podnikateľmi v meste Nitra. V kontexte rastúceho významu pracovnej migrácie a nedostatku pracovnej sily na lokálnych trhoch práce sa pozornosť sústreďuje nielen na samotných migrantov, ale aj na zamestnávateľov ako významných aktérov pracovnej a sociálnej integrácie. Cieľom príspevku je identifikovať hlavné faktory, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie vybraných lokálnych podnikateľov pri zamestnávaní zahraničných pracovníkov, ako aj bariéry a potreby, ktoré v tomto procese vnímajú. Výskum má charakter exploračnej prípadovej štúdie mesta Nitra. Opiera sa o analýzu dostupných dokumentov, štatistických údajov a legislatívneho rámca zamestnávania cudzincov na Slovensku. Empirická časť je založená na krátkom dotazníkovom zisťovaní medzi lokálnymi podnikateľmi a na troch pološtruktúrovaných rozhovoroch so zamestnávateľmi pôsobiacimi v rôznych odvetviach. Cieľom výskumu nie je reprezentatívne zovšeobecnenie výsledkov, ale identifikácia hlavných tematických oblastí, ktoré vstupujú do rozhodovania podnikateľov pri zamestnávaní cudzincov v lokálnom prostredí. Predpokladané zistenia poukazujú na význam ekonomických faktorov, najmä nedostatku pracovnej sily, potreby stabilizácie pracovných kolektívov a ochoty zahraničných pracovníkov obsadzovať menej atraktívne pracovné pozície. Súčasne sa ukazujú bariéry súvisiace s administratívnou náročnosťou, jazykovou komunikáciou, kultúrnou adaptáciou, dostupnosťou bývania a nedostatkom praktických informácií pre zamestnávateľov. Príspevok zdôrazňuje, že zamestnanosť cudzincov nemožno vnímať iba ako otázku trhu práce, ale aj ako súčasť širšej lokálnej integračnej politiky, v ktorej zohrávajú dôležitú úlohu podnikatelia, samospráva, verejné inštitúcie, neziskový sektor a lokálna komunita.

Factors of Employment of Foreigners by Local Entrepreneurs

The paper focuses on the factors influencing the employment of foreigners by local entrepreneurs in the city of Nitra. In the context of the growing importance of labour migration and labour shortages in

local labour markets, attention is directed not only towards migrants themselves, but also towards employers as important actors in labour and social integration. The aim of the paper is to identify the main factors that influence the decision-making of selected local entrepreneurs when employing foreign workers, as well as the barriers and needs they perceive in this process.

The research is designed as an exploratory case study of the city of Nitra. It is based on an analysis of available documents, statistical data and the legislative framework concerning the employment of foreigners in Slovakia. The empirical part is based on a short questionnaire survey among local entrepreneurs and three semi-structured interviews with employers operating in different sectors. The aim of the research is not to provide representative generalisations, but to identify the main thematic areas that shape entrepreneurs' decision-making regarding the employment of foreigners in the local environment. The expected findings point to the importance of economic factors, especially labour shortages, the need to stabilise work teams and the willingness of foreign workers to take up less attractive job positions. At the same time, several barriers emerge, particularly those related to administrative complexity, language communication, cultural adaptation, housing availability and the lack of practical information for employers. The paper emphasises that the employment of foreigners should not be understood only as a labour market issue, but also as part of broader local integration policy, in which entrepreneurs, local government, public institutions, the non-governmental sector and the local community all play an important role.

PaedDr. Andrea Molnárová, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Pracovná migrácia očami Nitry: skúsenosti a postoje lokálnych mienkotvorných aktérov

Príspevok sa zameriava na analýzu postojov a skúseností mienkotvorných obyvateľov mesta Nitra vo vzťahu k zahraničným pracovníkom pôsobiacim v rôznych sektoroch ekonomiky. Výskum vychádza z kvalitatívneho

prístupu, pričom empirické dáta boli získané prostredníctvom pološtrukturovaných rozhovorov s vybranými respondentmi reprezentujúcimi kľúčové spoločenské a profesijné skupiny. Analýza sa sústreďuje na každodenné pracovné interakcie, identifikáciu bariér a facilitujúcich faktorov v procese integrácie, ako aj na interpretáciu významu multikultúrneho pracovného prostredia. Osobitná pozornosť je venovaná úlohe interkultúrnej komunikácie, organizačnej podpory a inštitucionálnych rámcov pri formovaní postojov majority. Výsledky prispievajú k hlbšiemu porozumeniu lokálnych dimenzií pracovnej migrácie a poukazujú na potrebu systematických opatrení podporujúcich inkluzívne pracovné a sociálne prostredie.

Labour Migration Through the Lens of Nitra: Experiences and Attitudes of Local Opinion Leaders

The paper focuses on the analysis of attitudes and experiences of opinion leaders in the city of Nitra regarding foreign workers employed across various sectors of the economy. The research is based on a qualitative approach, with empirical data collected through semi-structured interviews conducted with selected respondents representing key social and professional groups. The analysis addresses everyday workplace interactions, the identification of barriers and facilitating factors in the integration process, as well as the interpretation of the role of a multicultural working environment. Particular attention is paid to the importance of intercultural communication, organizational support, and institutional frameworks in shaping majority attitudes. The findings contribute to a deeper understanding of the local dimensions of labour migration and highlight the need for systematic measures aimed at fostering inclusive working and social environments.

PhDr. Michal Kurpaš, PhD.

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Pracovná migrácia a jej dopady na lokálnu ekonomiku

Predkladaný vedecký článok sa zaoberá analýzou ekonomického vplyvu migrantov na lokálnu ekonomiku mesta Nitra, a to najmä v období po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na Ukrajine v roku 2022. Hoci na národnej úrovni už existuje viacero štúdií venovaných dôsledkom tejto migračnej vlny, výskum zameraný na regionálnu či mestskú úroveň, najmä mimo hlavných aglomerácií, zostáva limitovaný. Cieľom článku je preto doplniť tento poznatkový deficit prostredníctvom empirickej analýzy, ktorá skúma, ako prítomnosť migrantov ovplyvnila vybrané ekonomické segmenty v Nitre – konkrétne trh práce, spotrebné správanie, bývanie a malé podnikanie. Článok prispieva k prebiehajúcej akademickej diskusii o regionálnych aspektoch migrácie a zároveň poskytuje odporúčania pre miestnych tvorcov politík. Tie zahŕňajú zavedenie cielej jazykovej podpory, zriadenie komunálnych integračných centier a intenzívnejšiu spoluprácu medzi úradmi práce, samosprávami a mimovládnyimi organizáciami. Závery štúdie poukazujú na to, že migrácia by nemala byť vnímaná výlučne ako humanitárna alebo demografická otázka, ale aj ako potenciálny motor regionálneho hospodárskeho rozvoja – za predpokladu, že je podporená premyslenými integračnými politikami.

Labour Migration and Its Impacts on the Local Economy

This scientific article examines the economic impact of migrants on the local economy of the city of Nitra, particularly in the period following the outbreak of the armed conflict in Ukraine in 2022. Although several studies at the national level have already addressed the consequences of this migration wave, research focused on the regional or municipal level, especially outside major urban agglomerations, remains limited. The aim of the article is therefore to address this knowledge gap through an empirical analysis investigating how the presence of migrants has influenced selected economic sectors in Nitra – specifically the labor market, consumer behavior, housing, and small businesses. The article contributes to the ongoing academic discussion on the regional

dimensions of migration while also providing recommendations for local policymakers. These include the introduction of targeted language support, the establishment of municipal integration centers, and stronger cooperation among labor offices, local governments, and non-governmental organizations. The study's findings suggest that migration should not be viewed solely as a humanitarian or demographic issue, but also as a potential driver of regional economic development, provided that it is supported by well-designed integration policies.